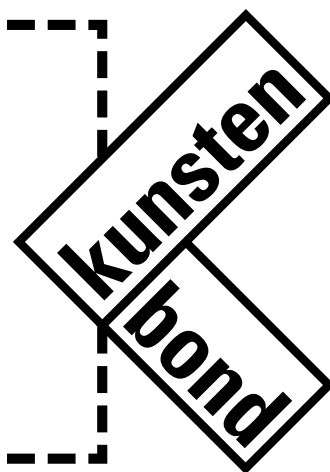

Kunstenbond en Creatieve Coalitie
Reactie op concept wetsvoorstel minimumbeloning zelfstandigen
9 december 2019

Een ieder die arbeid verricht heeft recht op een rechtvaardige en gunstige beloning, welke hem en zijn gezin een menswaardig bestaan verzekert, welke beloning zo nodig met andere middelen van sociale bescherming zal worden aangevuld.¹

De Kunstenbond en alle organisaties aangesloten bij de Creatieve Coalitie², hebben met belangstelling kennisgenomen van het conceptwetsvoorstel minimumbeloning zelfstandigen. Onze inbreng is mede gebaseerd op een enquête die door Kunstenbond en Dutch Photographers (DuPho) onder leden is uitgezet en waarop door meer dan 1.400 respondenten is gereageerd.

Kortgezegd zijn wij positief over het streven een bodem te leggen, maar stellen vast dat het voorgestelde minimum te laag is en voor veel van onze leden het wetsvoorstel geen oplossing biedt voor de vastgestelde inkomens- en arbeidsmarktproblematiek in de culturele en creatieve sector. Tariefproblematiek is veel breder dan alleen een minimum, met name omdat het veelal werkenden op hbo-niveau betreft. En voor deze groepen zelfstandigen is het ook van belang redelijke tarieven te garanderen.

In de huidige culturele en creatieve 'markt' dreigt bovendien door invoering van een minimumtarief verlies van werkgelegenheid, of verdringing van betaalde arbeid door vrijwillige arbeid. Dit komt mede doordat cultuursubsidies en -investeringen geen gelijke tred houden met de noodzakelijke arbeidsmarktontwikkelingen. Aanvullende maatregelen op dat terrein zijn nodig voor een gezonde sector.

De ondertekenaars adviseren het kabinet dan ook het voorliggende wetsvoorstel op punten aan te passen, en met aanvullende wetgeving en beleid te komen op basis van deze inbreng. Onze insteek is constructief, wij bieden aan om de reacties op de enquête te delen en nader mee te denken in het wetgevingsproces.³ Al eerder spraken de SER en de Raad voor Cultuur, maar ook de Tweede Kamer zich uit voor een proeftuinbenadering in de culturele en creatieve sector.

¹ Universele Verklaring van de rechten van de mens, Artikel 23 lid 3

² <https://www.decreatievecoalitie.nl/>

³ <https://kunstenbond.typeform.com/report/W4Char/rHsM2r5PSUFEyHw6>

Arbeidsmarktontwikkeling culturele en creatieve sector

Gezien het aantal zelfstandigen in de culturele en creatieve sector en hun zwakke arbeidsmarktpositie, is er een urgente behoefte om de arbeidsvoorwaarden en de arbeidsmarktpositie voor zelfstandigen te verbeteren. De sector heeft met het advies van de SER-Raad voor Cultuur 'Passie Gewaardeerd'⁴ een breed pakket aan maatregelen voor ogen, door de sector zelf vastgelegd in de Arbeidsmarktagenda culturele en creatieve sector 2017-2023.⁵ Onderdeel van die agenda is de 'Fair Practice Code', een gedragscode voor ondernemen en werken op basis van vijf kernwaarden: solidariteit, diversiteit, vertrouwen, duurzaamheid en transparantie.⁶

In het Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst⁷ wordt de uitvoering van de arbeidsmarktagenda gecoördineerd en wordt er concreet met steun van de minister van Cultuur gewerkt aan een Sociaal Arrangement waarin afspraken over tarief, pensioen, arbeidsongeschiktheid, scholing, medezeggenschap en contract in samenhang worden besproken voor alle werkenden.

Wij zien dan ook samenhang van onze sectoragenda met de arbeidsmarktplannen van het kabinet, het pensioenakkoord, en de opdracht waarvoor de Commissie Regulering van werk zich gesteld ziet.

Tarieven zelfstandigen

Wat betreft zelfstandigen en tarief streeft de sector er naar vrijelijk en gelijk aan werknemers:

1. collectief en individueel te kunnen onderhandelen over tarieven en arbeidsvoorwaarden van zelfstandigen, én een prikkel voor de sterkste marktpartij om ook daadwerkelijk in onderhandeling te treden;
2. tarievenoverzichten te kunnen publiceren en richtlijnen op te stellen;
3. tariefafspraken vast te leggen en cao's en/of aanverwante collectieve contracten te sluiten;
4. een (gedifferentieerde) bodem te leggen in de markt.

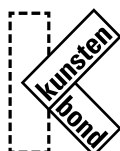
Het onderliggende wetsvoorstel kan daaraan bijdragen, zoals ook de SER en de Raad van Cultuur concluderen dat een minimumtarief een optie is, maar is geen totaaloplossing.

⁴ <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/passie-gewaardeerd>

⁵ <https://smacc.nl/wp-content/uploads/2018/11/Arbeidsmarktagenda-culturele-en-creatieve-sector-2017-2023.pdf>

⁶ <https://fairpracticecode.nl/nl>

⁷ <https://smacc.nl/over-ons/>

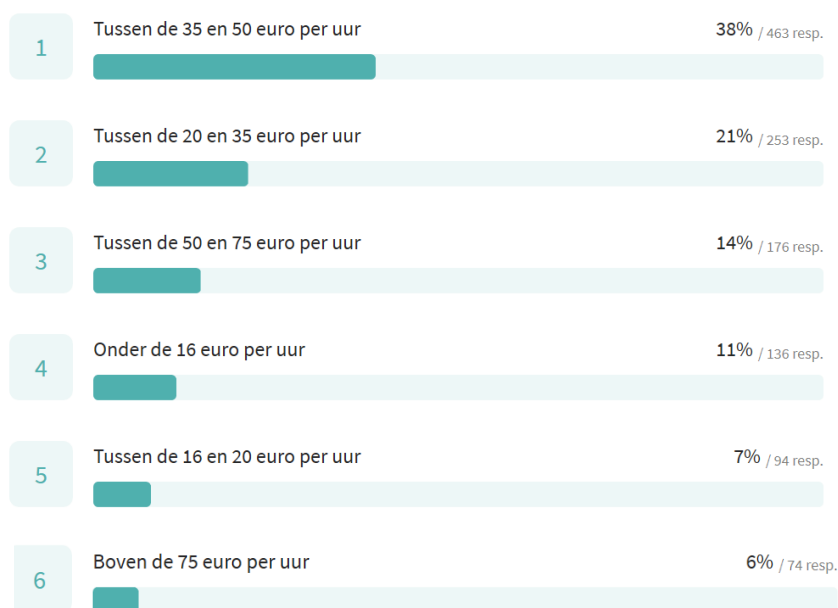
Opmerkingen naar aanleiding van het wetsvoorstel

Hieronder zullen we puntsgewijs ingaan op een aantal artikelen en aandachtspunten die samenhangen met het wetsvoorstel en de uitkomsten van onze enquête.

Hieronder een indruk van de tarieven in de sector.

In welke klasse zit jouw uurtarief (waarbij je een vaste prijs op basis van uren terug rekent naar een uurtarief)?

1K out of 1K answered

Minimumarbeidsbeloning

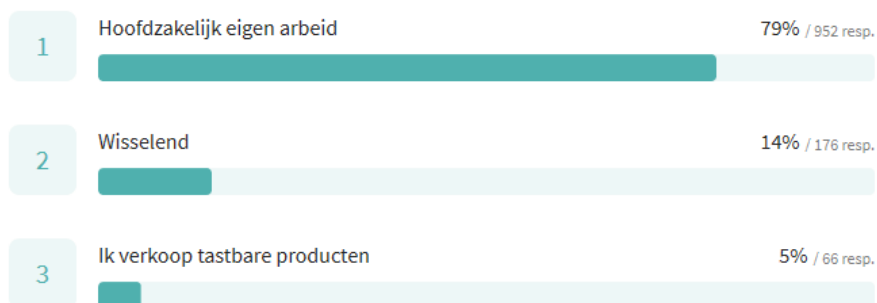
Het is goed dat het wetsvoorstel spreekt over een minimumarbeidsbeloning. Dat maakt duidelijk dat er meer beloningscomponenten zijn. Zo zijn er auteurs- en nabuurrechtelijke beloningen, die niet inbegrepen (behoren te) zijn in een opdrachtbeloning of een verkoopprijs, zo daarvan al sprake is. Wij verwijzen naar onze collega-koepel Platform Makers⁸ voor de noodzakelijke verdere verbeteringen van wet en beleid op deze voor veel zelfstandigen in de culturele en creatieve sector belangrijke inkomenscomponent.

⁸ www.platformmakers.nl

Indicatie van de levering van arbeid ten opzichte van goederen.

Lever je producten of diensten?

1K out of 1K answered

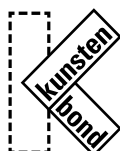
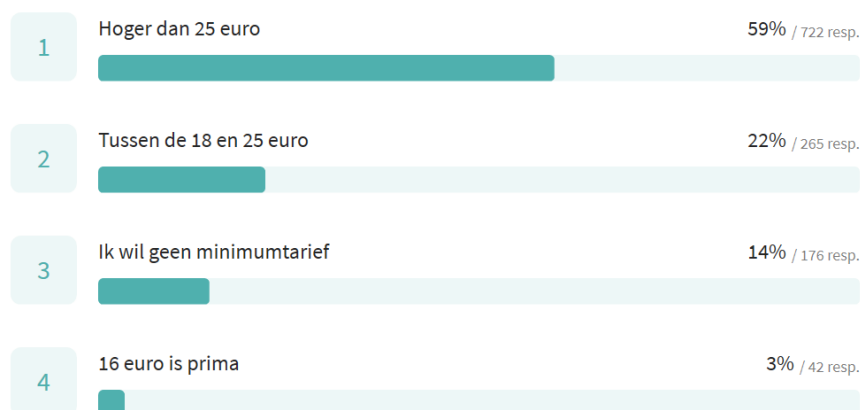

Hoogte van de minimumarbeidsbeloning

Het bedrag van €16,- per uur is te laag, en moet evident hoger. Daarnaast is het niet logisch dat het minimumtarief niet uitgaat van 100% van het minimumloon. Een uniform uitgangspunt voor alle werkenden is wel zo duidelijk en solidair. Past ook in de wetssystematiek waarin de Wet op het minimumloon en minimumvakantietoeslag (onder voorwaarden) nu ook al van toepassing is op opdrachtovereenkomsten en de beloning van zelfstandig werkenden buiten dienstbetrekking.

Het voorstelde minimumtarief is 16 euro. Hoe hoog zou dat bedrag voor jou moeten zijn?

1K out of 1K answered

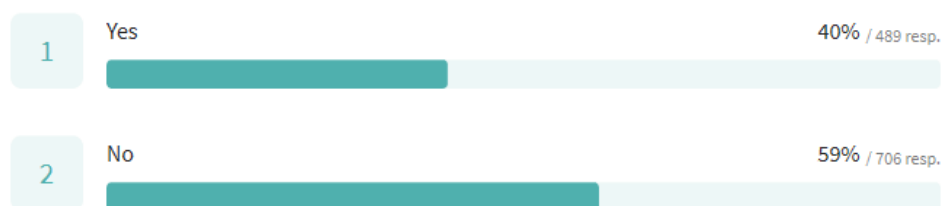

Tijd is geld

Het wetsvoorstel legt nadrukkelijk expliciet een relatie legt tussen tijd en geld, dat is goed, in de sector worden relatief veel onbetaalde uren gewerkt en staat de prijs niet altijd in verhouding tot de tijdsinspanning. Aandachtspunt is tijdsadministratie, het registreren van uren per project of product is niet vanzelfsprekend zoals uit onderstaande indicatie blijkt.

Hou je altijd je uren bij per project of product?

1K out of 1K answered

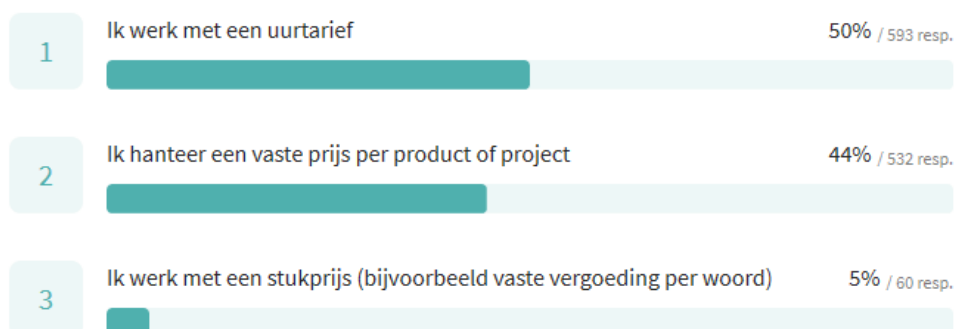

Kostenvergoedingen

Het wetsvoorstel maakt duidelijk onderscheid tussen beloning en kostenvergoeding. Dat is goed omdat het wetsvoorstel hierin normerend en richtinggevend kan werken. Tegelijkertijd is dat ook lastig in een sector waarin veel met een vaste prijs met product of project wordt gewerkt.

Hoe ziet de prijs voor jouw product of dienst eruit?

1K out of 1K answered

Indexatie

Stilstaande tarieven hollen als sluipmoordenaar uiteindelijk het inkomen uit. In de culturele en creatieve sector staan tarieven te vaak nominaal vast en ontbreekt vaak een prikkel of onderhandelingsmacht om tarieven te verhogen. Indexatie van tarief is een belangrijk punt om te borgen dat tarieven op peil blijven en een prikkel voor de markt om verhoging van tarieven meer te normaliseren.⁹

Gegevensverstrekking

De zorg is een bureaucratisch proces, maar vanuit de beschermingsgedachte is het goed dat zowel vooraf als achteraf gegevens verstrekt en getoetst dienen te worden. Een toets minimumtarief moet geen papieren werkelijkheid wordt waarbij betaling ontlopen kan worden, of waarbij een opdracht die duidelijk boven dit tarief ligt overbodige administratieve hinder ondervindt.

Op zijn best gaat van de administratieve plicht een opwaarts effect uit om een evident veilige marge boven het minimumtarief te betalen teneinde administratieve rompslomp te voorkomen, en ook aansprakelijkheid te ontlopen, maar ervaring leert dat de praktijk weerbarstig is.

De informatievoorziening van ministerie en toezichthouder vraagt grote aandacht voor heldere en transparante communicatie om desinformatie en onnodige bureaucratie te voorkomen. Indianenverhalen, gekleurde of onvolledige informatie, al dan niet ingestoken vanuit een belang, zetten al snel de toon rondom zzp-wetgeving. Daarbij is goede communicatie over de reikwijdte en daarmee over de situaties waarin het wetsvoorstel juist wel of juist niet van toepassing is van groot belang.

Verplichting gegevensverstrekking zelfstandige

Wij begrijpen nut en noodzaak van dit punt, maar voorzien dat de sector hierin nog een grote slag te maken heeft. Het doorlopen van een offertetraject of het hebben van een contract is geen vanzelfsprekendheid. De sector heeft wel al enige stappen gezet bij de ontwikkeling en invoering van het kunstenaarshonorarium voor beeldend kunstenaars.¹⁰

⁹ Onderzoeksbureau SiRM besteed nadrukkelijk aandacht aan dit punt. <https://www.sirm.nl/nieuws/sirm-onderzocht-in-samenwerking-met-ppmc-meerkosten-toepassing-fair-practice-code-in-culturele-en-creatieve-sector>

¹⁰ <http://kunstenaarshonorarium.nl/checklist/>

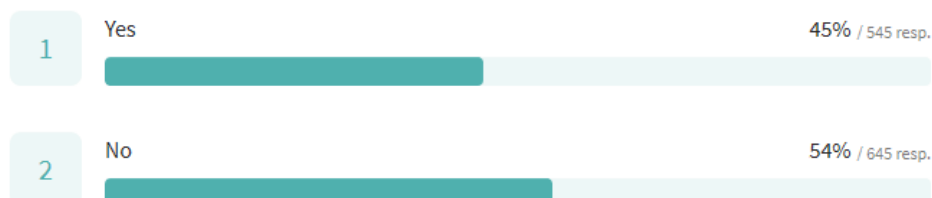
Maak je altijd een offerte?

1K out of 1K answered

Heb je altijd een schriftelijke overeenkomst met de klant?

1K out of 1K answered

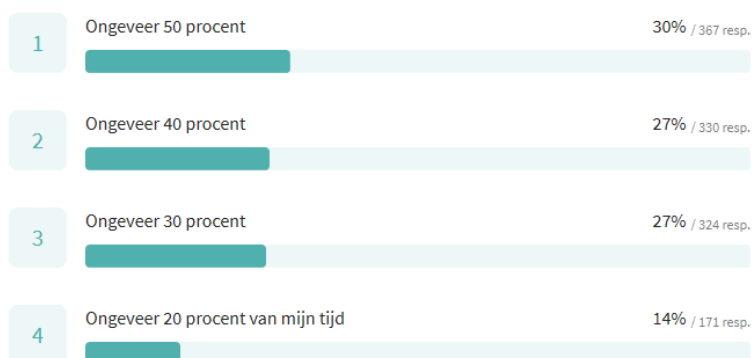
Aannames in tijd, tarief en kostenbepaling

Op de gemaakte aannames is kritiek mogelijk, "one size fits none." Wij zien zowel de spanning als de noodzakelijkheid om een balans te vinden tussen werkbaarheid, aansluiting bij de praktijk en noodzakelijkheid van normering. Monitoring, evaluatie, en een zekere soepelheid waar mogelijk – een vergelijking met de wet DBA dringt zich op is hard nodig om deze wet maatschappelijk te doen slagen.

Het wetsvoorstel gaat ervan uit dat je 30 procent van je tijd kwijt bent met zaken als inspiratie, administratie, verkopen en netwerken. Hoeveel tijd ben jij daarmee kwijt?

1K out of 1K answered

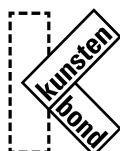
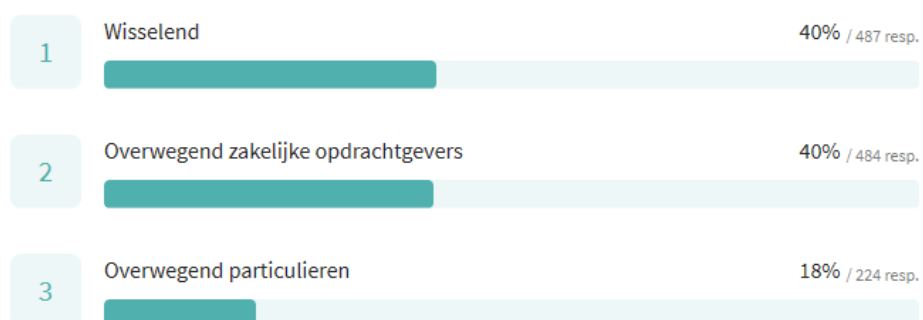

Vergewisplicht opdrachtgever

Een belangrijk punt dat opdrachtgevers dwingt tot realisme is de vergewisplicht dat in redelijkheid tenminste de minimumbeloning wordt betaald, en daarbij te toetsen of tijd en gemaakte kosten in verhouding staan tot de aard en omvang van de opdracht. Ook is het van belang hierbij, en voorts ook in aansprakelijkheid, onderscheid te maken tussen zakelijke en particuliere opdrachtgevers om geen onnodige verstoring van opdrachtgeverschap te creëren.

Voor welke klanten werk je?

1K out of 1K answered

Bestuurlijke boetes

Bestuursrechtelijke aansprakelijkheid zou moeten worden voorbehouden aan (zakelijke) opdrachtgevers. Het ligt niet voor de hand dat in een wetsvoorstel dat bescherming wil bieden aan opdrachtnemers tegen onderbetaling aan diezelfde opdrachtnemer bestuurlijke boetes kunnen worden opgelegd. Het wetsvoorstel is daarmee ook niet in lijn met de Wet op het minimumloon en minimumvakantiebijslag en de Wet financiering sociale verzekeringen waarin expliciet een verhaalsverbod voor opdrachtgevers op opdrachtnemers is vastgelegd.

Civielrechtelijke aansprakelijkheid en ketenaansprakelijkheid

Het is goed dat bij wijze van stok achter de deur de (niet particuliere) opdrachtgever hoofdelijk aansprakelijk kan worden gesteld en daarmee net als de zelfstandige die in persoon handelt voor eigen rekening en risico kan worden aangesproken. Ook is het goed dat er sprake is van ketenaansprakelijkheid, waarbij een uiteindelijk hoofdopdrachtgever zich niet kan verschuilen achter andere schakels in de keten. Naast fair pay en fair share is fair chain een nadrukkelijk punt in de fair practice code.¹¹

Pas het civielrechtelijke opdrachtovereenkomstenrecht aan

Waar om de positie van zelfstandigen te verbeteren vooral aandacht bestaat om ter bescherming van werknemers geschreven arbeidsrecht aan te passen, is er veel te weinig aandacht om het ter bescherming van opdrachtgevers(!) geschreven opdrachtovereenkomstenrecht aan te passen. Deze wet beoogt net als het wetsvoorstel en het arbeidsrecht ongelijkheidscompensatie te bieden, maar gaat nog uit van inmiddels verouderde situatie dat de opdrachtgever een particulier is die zaken doet met een professionele opdrachtnemer (zoals een vrijgevestigde medicus, advocaat of notaris). Dat sluit totaal niet meer aan bij de praktijk. Kenmerkend voorbeeld, in het arbeidsovereenkomstenrecht ligt zowel de verplichting vast om je als goed werkgever te gedragen en als goed werknemer, maar in het opdrachtovereenkomstenrecht ligt alleen de verplichting vast om je als goed opdrachtnemer te gedragen, en nadrukkelijk niet die van goed opdrachtgeverschap.¹² Omdat het opdrachtovereenkomstenrecht nadrukkelijk een rol speelt en invloed uitoefent uitleg en uitwerking van het wetsvoorstel, verzoeken wij u om aanpassing van het opdrachtenovereenkomstenrecht op de wetgevingsagenda te zetten.¹³

¹¹ <https://www.fairpracticecode.nl/nl/fair-practice-code>

¹² De verplichtingen steunen op de aanvullende werking van de redelijkheid en billijkheid ex artikel 6:248 lid 1 BW, maar zijn alleen voor de opdrachtgever niet expliciet geregeld.

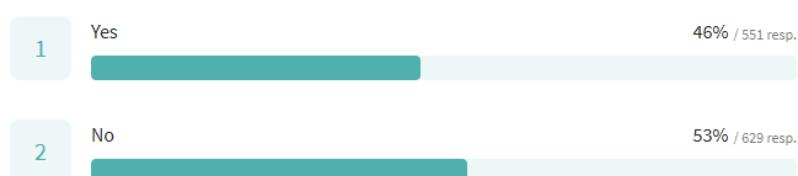
¹³ Concreet Titel 7 van Boek 7 BW, afdeling 1

Draagkracht en draaglast

Nu ook een voorstel voor een verplichte AOV voor zelfstandigen aan de orde is hebben wij ook gevraagd naar samenhang met dit wetsvoorstel. Er zal eerst draagkracht georganiseerd moeten worden om een premielast voor een AOV te kunnen dragen, anders neemt het aantal werkende armen alleen maar toe in deze sector (en daar buiten). Over een duidelijke koppeling van beide wetsvoorstellen zijn de meningen verdeeld, evenals over de wenselijkheid van invoering van een verplichte AOV de meningen in de sector (en daar buiten) ook zeer over verdeeld zijn.

Zou het wetsvoorstel voor een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV) gekoppeld moeten worden aan een wettelijk minimumtarief?

1K out of 1K answered

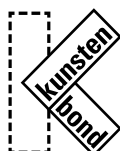
Handhaving en naleving

Naast maatschappelijke acceptatie valt of staat iedere wet met uitvoerbaarheid en met naleving en handhaving. Daarvoor zal voldoende capaciteit en ondersteuning van de sector voor moeten worden georganiseerd en zullen vakbonden en beroepsverenigingen moeten worden gesteund. De gang naar de rechter is voor een zelfstandige niet vanzelfsprekend. Je bent kwetsbaar en je loopt grote kans werk te verliezen of geen werk meer te krijgen.¹⁴ Ook hierin zou het opdrachtenovereenkomstenrecht beter in kunnen voorzien dan nu het geval is.

Tarief, samenhang beoordeling arbeidsverhouding en andere maatregelen

Last, but not least, willen wij wijzen op de samenhang van dit wetsvoorstel met andere maatregelen. Wij volgen het kabinet in de pragmatische benadering waarin waarde wordt toegekend aan tarief als goede indicator van marktpositie en daarmee van

¹⁴ <https://www.villamedia.nl/artikel/britt-van-uem-twijfelt-of-ze-anderen-zou-adviseren-naar-de-rechter-te-stappen-om-een-hoger-tarief-af-te-dwingen>

zelfstandigheid.¹⁵ Een indicator is echter wat het is, het is geen uitputtende factor, maar een indicatie. De beoordeling van de arbeidsverhouding is en blijft van wezenlijk belang. Als er sprake is van een baan geldt immers cao-/contractloon, of het wettelijk minimumloon. Andersom is in deze sector een laag tarief vaak geen indicator voor schijnzelfstandigheid. Met name bij scheppende beroepsgroepen zoals fotografen, popmuzikanten of autonoom werkende beeldend kunstenaars speelt de loonheffingsvraag of concurrentie met werknemers geheel geen rol. Wel hun gebrekkige onderhandelingspositie onderaan in de productieketen, wat vaak de verklaring is voor een te laag tarief, water zoekt immers het laagste punt.

Wij sluiten dan ook af met het begin van onze inbreng op het wetsvoorstel.

Het is positief een bodem te willen leggen, maar het wetsvoorstel biedt geen structurele oplossing, daar is meer voor nodig, namelijk dat zelfstandigen vrijelijk en gelijk aan werknemers:

1. collectief en individueel kunnen onderhandelen over tarieven en arbeidsvoorwaarden van zelfstandigen, én een prikkel voor de sterkste marktpartij om ook daadwerkelijk in onderhandeling te treden;
2. tarievenoverzichten kunnen publiceren en richtlijnen op te stellen;
3. tariefafspraken vast kunnen leggen en cao's en/of aanverwante collectieve contracten sluiten.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn. Mocht u naar aanleiding van onze reactie contact willen opnemen, dan kunt u met onze belangenbehartiger zelfstandigen contact opnemen, Peter van den Bunder, per mail bereikbaar via petervandenbunder@kunstenbond.nl

Namens de Kunstenbond,

Jurre Schreuder, voorzitter

En

Namens de Creatieve Coalitie,

Ruud Nederveen, voorzitter

¹⁵ Eerder wees de commissie Boot hierop, maar ook het SER-RVC-advies "Passie Gewaardeerd" wijst hier naar (p.65/66); <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/11/18/rapport-commissie-boot>,

De Creatieve Coalitie:

- ACT, Belangenvereniging voor professionele acteurs Nederland;
- ADC, Assistant Directors Club Nederland;
- Auteursbond, Boekvertalers, Educatieve Auteurs, Freelance Journalisten, Jeugdboekenschrijvers, Letterkundigen, Literair Vertalers, Misdaadauteurs, Netwerk Scenarioschrijvers, Ondertitelaars en Toneelschrijvers;
- BAM! De Beroepsvereniging voor Auteur-Muzikanten;
- BBK, Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars;
- BNO, Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers;
- BRAM, Beroepsvereniging Rondleiders, Acteurs en Museumdocenten;
- DDG, Dutch Directors Guild – de belangenvereniging voor regisseurs;
- DLG, Dutch Location Guild Nederlandse Associatie Van Locatiescouts & Managers;
- DuPho, Dutch Photographers, de beroepsorganisatie voor professionele fotografen;
- FNV Media & Cultuur;
- Kunstenbond, vakgroepen Beeldend, DAMD, Kunsteducatie, Muziek (inclusief Ntb), Theater en Dans;
- NABK, Nationale Associatie voor Beeldend Kunstenaars (NABK);
- NCE, Nederlandse vereniging van Cinema-Editors;
- Nieuw Geneco, Nieuw Genootschap Nederlandse Componisten;
- NSC, Netherlands Society of Cinematographers;
- NVJ, Nederlandse Vereniging van Journalisten;
- Platform BK, Vereniging Platform Beeldende Kunst;
- Platform voor Freelance Musici;
- Samen1stem, Vakvereniging voor stemacteurs, voice-overs, vertalers, regisseurs en technici;
- VCA Vereniging Constructief Audio;
- VCTN, beroepsorganisatie voor muzikanten, componisten en tekstschrijvers in Nederland;
- VLS Vereniging Leraren Schoolmuziek.

